

1. Planlegging og forberedelse (Før oppstart)

- **Kartlegging:** Sjekk kontraktens Ytre miljø-plan (YM-plan) og nasjonale databaser (som Vegkart/Artskart) for registrerte forekomster før arbeidet starter.
- **Timing av tiltak:** Planlegg mekanisk bekjempelse (slått) **før eller under tidlig blomstring** (mai/juni). Tiltak *etter* at frøbelgene har blitt svarte og modne øker risikoen for spredning betydelig.
- **Etabler soner:** Merk av områder med tette forekomster på arbeidsvarselet slik at mannskapet er oppmerksomme på risikozonene.

2. Utførelse av arbeid i vegkant

Avhengig av arbeidets art, skal følgende tiltak følges strengt:

Arbeidstype	Instruks og utførelse
Kantslått (Maskinell)	Slå kantsone med lupiner før frøsetting . Dersom frøene <i>er</i> modne: Vurder å hoppe over området, eller utfør slått med lav hastighet for å minimere at frø slynges av gårde. Slå alltid fra rene områder og <i>inn</i> mot infiserte områder – ikke omvendt.
Gravearbeid og masseflytting	Ingen gjenbruk: Masser som inneholder røtter eller frø fra hagelupin skal aldri gjenbrukes som toppjord eller fyllmasse i rene områder. Topplag (0–50 cm) i infiserte områder må graves av og håndteres som forurensede masser.
Manuelt arbeid / Luking	Ved mindre forekomster: Rydd plantene manuelt ved å dra opp hele roten (helst tidlig på våren når jorda er fuktig). Dersom planten har blomster/frø, klipp av blomsterstanden forsiktig og legg den direkte i tette avfallsposer.

3. Maskinrensing og hygiene (Etter arbeid)

Dette er det viktigste leddet for å hindre at maskiner fungerer som spredningsveier (vektorer).

- **Rengjøring på stedet:** Maskiner, gravemaskinskuffer, slåtteutstyr og hjul/belter skal rengjøres **før** utstyret forflyttes ut av den infiserte sonen.
- **Metode:** Børst, skrap eller spyl av jord og plantedeler. Rengjøringen skal skje på et underlag der frø og rotbiter ikke kan slå rot (f.eks. på eksisterende vegdekke eller en presenning), eller i et område som allerede er kraftig infisert.
- **Personlig utstyr:** Sjekk arbeidstøy, vernesko og manuelt verktøy (rever, spader) for frø før du forlater området.

4. Avfallshåndtering og deponering

Plantedeler og masser med hagelupin skal **ikke** kastes i vanlig hageavfall eller etterlates i naturen.

- **Plantedeler uten frø:** Kan tørkes på stedet dersom det ikke er fare for rotfeste, eller kjøres til godkjent mottak.
- **Plantedeler med frø / Rotfaste masser:** Skal pakkes i tette sekker/containere og leveres til godkjent avfallsmottak som **restavfall til forbrenning** (eller spesialbehandling for fremmede arter).
- **Dypdeponering:** Masser som graves opp kan dypdeponeres på godkjent fylling. Massene må dekkes med minimum **1 meter** tette, rene masser (gjørne dypere dersom det er fare for fremtidig graving).

5. Rapportering og avvik

- **Nye forekomster:** Oppdages det nye, uregistrerte bestander av hagelupin under arbeidet, skal dette umiddelbart registreres med GPS-koordinater og meldes inn til byggeleder/oppdragsgiver for oppdatering av Vegkart.
- **Avvik:** Dersom infiserte masser ved en feiltakelse har blitt flyttet til et rent område, skal dette loggføres som et **ytre miljø-avvik (YM-avvik)**, og området må overvåkes spesielt de neste vekstsesongene.